

การผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง)
กรุงเทพมหานคร
Co-production in Management of the Elderly School in the Area of Crown
Property Bureau
(Wangthonglang and Huai Khwang Districts) Bangkok Metropolitan

ปิยากร หวังมหาพร (Piyakorn Whangmahaporn)¹

ญาณภัทร เพ็ญศิริ (Yannaphat Phensiri)²

¹รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Assoc. Prof. Dr., Public Administration Programme, Graduate College of Management,

Sripatum University

²นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

E-mail: piyakorn.wh@spu.ac.th

Received: 22 May 2020

Revised: 29 September 2020

Accepted: 2 October 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมผลิตและลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ มีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง ในฐานะเป็นพลเมืองหรือผู้ใช้บริการ ในขณะที่

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กลุ่มอรุณอินสยาม สำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมมืออาชีพ เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ ประโยชน์จากการร่วมผลิต และความเหมาะสมกับลักษณะของผู้สูงอายุ ส่วนลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ การร่วมจัดการ การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมออกแบบ การร่วมส่งมอบบริการและการร่วมประเมินผล

คำสำคัญ: การร่วมผลิต, โรงเรียนผู้สูงอายุ, การบริหารจัดการโรงเรียน

Abstract

The qualitative research on co-production in management of the elderly schools in the area of Crown Property Bureau (Wangthonglang and Huai Khwang Districts) Bangkok Metropolitan were to study conditions that cause co-production and characteristics of co- production in management of the elderly schools in the area of Crown Property Bureau (Wangthonglang and Huai Khwang Districts) Bangkok Metropolitan. The study found that: Co-production in the management of this elderly school, there are 11 elderly promotion and development centers in Wangthonglang and Huai Khwang districts as a citizen or service user. While the Crown Property Bureau, Arun In Siam, Wangthonglang District Office, Faculty of Nursing Chulalongkorn University, Faculty of Social Administration Thammasat University as professional participants. The conditions that caused co - production in the elderly school management were economic factors, responding to psychological needs, benefits from co-production and suitability to the characteristics of the elderly. As for the characteristics of co-production in management of the elderly school divided into co-management, co-governance, co-design, co-deliver and co-assessment.

Keywords: Co - production, The elderly school, School management

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นั่นคือ ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ โดยในปี 2558 ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุสูงกว่า 60 ปีสูงถึงร้อยละ 15.6 ของประชากรทั้งประเทศ หรือ 10.42 ล้านคน และจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Completed Aged Society)

เมื่อมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ในปี 2563 ทั้งนี้ประเทศไทยจะก้าวสู่การเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) หรือในปี 2563 จะมีผู้สูงอายุเพิ่มเป็นร้อยละ 17.5 ในปี 2568 เพิ่มเป็นร้อยละ 21.2 และในปี 2573 จะเพิ่มเป็นร้อยละ 25.2 หรือคิดเป็น 1 ใน 4 ของประชากรทั้งหมด นอกจากนี้ จากข้อมูลการสำรวจการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2558 ยังพบว่า ผู้สูงอายุชาวไทยที่ทำงานมีสัดส่วนอยู่ร้อยละ 36.3 หรือคิดเป็นแรงงานสูงอายุ จำนวน 3.78 ล้านคน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563; กระทรวงการคลัง, 2561)

การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อผู้สูงวัยของประเทศไทยที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ เบี้ยยังชีพ พมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ข้อมูลของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) (2561) ภายใต้การศึกษาเรื่องการประมาณการค่าใช้จ่ายสุขภาพ การดูแล และเสริมสร้างสุขภาพ จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพโดยเปรียบเทียบแบบจำลองประชากรรวมและแบบจำลองสังคมผู้สูงอายุ พบว่า ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทยในแบบจำลองประชากรรวมอยู่ที่ 483,000 ล้านบาท ขณะที่แบบจำลองสังคมผู้สูงอายุ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจะพุ่งสูงถึง 1,407,000 ล้านบาท (1.407 ล้านล้านบาท) ทั้งนี้ในกรณีหากรัฐบาลไม่มีมาตรการเพื่อควบคุม ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศไทยในปี 2575 จะก้าวกระโดดขึ้นไป 1,825,080 ล้านบาท หรือเกือบจำนวน 2 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ สำนักงบประมาณระบุว่า ในปี 2578 ซึ่งเป็นปีที่จำนวนผู้สูงอายุอยู่ระดับสุดยอด คือมีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 30.8 ของจำนวนประชากรทั้งหมดหรือคิดเป็นจำนวน 20.3 ล้านคน รัฐต้องใช้งบประมาณสูงถึง 3.62 แสนล้านบาท เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2560 ที่รัฐจัดสรรงบประมาณที่ 2.46 แสนล้านบาท ในจำนวนผู้สูงอายุ 11.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.12 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ด้วยการใช้จ่ายเพื่อผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น และเมื่อพิจารณาการจัดบริการสาธารณะในอดีตก่อนที่ประเทศไทยจะมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่วนใหญ่เป็นการจัดบริการสาธารณะโดยราชการส่วนกลางเป็นหลัก ต่อมาเมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งอนุมาณได้ว่าเป็นกฎหมายที่ระบุเรื่องการกระจายอำนาจจากการบริหารราชการส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่นเป็นครั้งแรก หรืออาจกล่าวได้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้เปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ และกระจายอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 โดยราชการส่วนท้องถิ่นอาจจัดบริการสาธารณะนั้นด้วยตนเอง โดยสอบถามความต้องการของประชาชนหรืออาจจัดจ้างผู้อื่นดำเนินการตามที่กฎหมายให้อำนาจ กฎหมายหลักทั้ง 2 ฉบับ ทำให้การจัดบริการสาธารณะเปลี่ยนแปลงไป โดยการจัดบริการสาธารณะมีลักษณะการทำงานแบบเครือข่ายมากขึ้น โดยมีภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน เข้ามา

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

ส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ส่วนราชการเป็นผู้ผูกขาดการจัดบริการสาธารณะ ที่ให้ความสำคัญกับการกำกับควบคุมและดำเนินงานโดยส่วนราชการ (ปิยากร หวังมหาพร, 2559)

สำหรับการจัดบริการสาธารณะเพื่อผู้สูงอายุในอดีตไม่ต่างไปจากการจัดบริการสาธารณะในด้านอื่นๆ เพราะเป็นการจัดบริการสาธารณะโดยส่วนราชการเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นการบริการสังคมสงเคราะห์ เพื่อผู้สูงอายุ เช่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ทว่าจากจำนวนผู้สูงอายุ ประกอบกับนโยบายการลดขนาดภาครัฐทำให้ภาครัฐมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนบุคลากร อีกทั้งเพื่อให้การจัดบริการสาธารณะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2550 และ 2560 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน ทำให้เกิดนวัตกรรม การจัดบริการสาธารณะ และ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” เป็นรูปแบบหนึ่งของนวัตกรรมที่ในส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในลักษณะการร่วมผลิตของคนในชุมชน ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงเรียนผู้สูงอายุทั่วประเทศ 1,100 แห่ง (แนวหน้าออนไลน์, 2561) และหนึ่งในนั้นคือ โรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีหน้าที่จัดการ ดูแลรักษา จัดหาผลประโยชน์ และดำเนินการอื่นใดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ตามที่กระทรวงมหาดไทยมอบหมาย สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ มีทรัพย์สินในความดูแลทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ในปี 2558 สำนักงานฯ ริเริ่มโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยน้อมนำพระราชดำริ “บวร” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงตระหนักถึงพลังแห่งการเชื่อมประสานของศาสนาและวิถีชุมชน ที่จะช่วยในการพัฒนาและสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศได้ จึงได้ทรงมีแนวพระราชดำริการใช้พลังสามประสานหรือ ‘บวร’ อันเป็นคำที่ย่อมาจาก บ้าน (ชุมชน) วัด (ศาสนา) โรงเรียน (ราชการ) ขึ้น โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้น้อมนำแนวคิดของพระองค์มาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของสำนักงานฯ

แม้ว่าความสนใจในการศึกษาเรื่องโรงเรียนผู้สูงอายุแม้จะไม่ใช่วิธีใหม่ ที่ผ่านมาการศึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุให้ความสำคัญไปที่คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การจัดการสุขภาพและสวัสดิการ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน รูปแบบการจัดกิจกรรม รูปแบบการดูแลสุขภาพ ความพึงพอใจ รูปแบบการดำเนินงาน กลยุทธ์การจัดการศึกษา การประเมินผล และแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิด POSDCoRB สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการโรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเข้าร่วมกิจกรรม การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ (วรรณาด พรหมสวร และคณะ, 2559) สำหรับพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาการร่วมผลิตในการจัดการการศึกษาพบเพียงการศึกษาตลอดชีวิตในพื้นที่ต่างจังหวัดและการจัดการขยะมูลฝอยกรณีเทศบาลนครอุบลราชธานีเท่านั้น ดังนั้น การจัดการศึกษาที่เรียกว่า โรงเรียนผู้สูงอายุในเขตวังทองหลาง

และเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งตั้งในพื้นที่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นแนวคิดของสำนักงานฯ ที่จัดขึ้นเพื่อนำร่องก่อนขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ ของสำนักงานฯ การวิจัยเรื่องนี้จึงสนใจศึกษาการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมผลิต และ 2) ลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ กำหนดขอบเขตการวิจัย ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาเงื่อนไขและลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร 2) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กลุ่มอรุณอินสยาม ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง สำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุที่ตั้งในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

แนวคิดการร่วมผลิต

แนวคิดการร่วมผลิต เป็นแนวคิดภายใต้แนวคิดการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ หรือ New Public Governance ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง การจัดการแบบเครือข่าย เพื่อจัดบริการสาธารณะในสถานะของปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยการจัดการภาครัฐแบบเดิม (Old Public Administration) ซึ่งให้ความสำคัญกับการกำกับควบคุม การบังคับบัญชาตามลำดับชั้น การมองประชาชนเพียงผู้รับ ภาครัฐทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะเพียงผู้เดียว แม้ว่าต่อมาการจัดการภาครัฐจะได้รับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่หรือ New Public Management ซึ่งให้ความสำคัญกับการแข่งขัน มุ่งการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

ภาครัฐควรทำหน้าที่หลัก หน้าที่บางเรื่องสามารถให้ออกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้แนวคิดนี้มองประชาชนเป็นลูกค้า การจัดการภาครัฐต้องสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน แนวคิดการร่วมผลิตไม่ใช่แนวคิดใหม่ ทว่าเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1970 โดย Ostrom และคณะ (1996) แนวคิดดังกล่าวเริ่มเป็นที่รู้จักและนำมาใช้อธิบายการจัดการภาครัฐมาเมื่อกลางทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา เนื่องจากก่อนหน้านี้การจัดการภาครัฐให้ความสนใจในการนำหลักการตลาดมาใช้ในการจัดการภาครัฐ หลักการจัดการแบบร่วมผลิตให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การจัดการตนเอง และการทำงานแบบเครือข่าย

นักวิชาการชาวต่างประเทศนิยามการร่วมผลิตว่า หมายถึง กระบวนการจัดบริการสาธารณะโดยบุคคลที่ไม่ได้อยู่อยู่องค์กรเดียวกัน หรือการจัดบริการสาธารณะโดยตัวแสดงมากกว่า 2 คน/หน่วยงาน โดยมีการทำงานในลักษณะหุ้นส่วน หรือการจัดบริการสาธารณะโดยหน่วยงานภาครัฐหรือกลุ่มของประชาชน (Ostrom, 1996; Ramirez, 1999; Joshi and Moore, 2003) การร่วมผลิตจะเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประการ เช่น การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ประชาชนในฐานะผู้รับประโยชน์จากบริการของรัฐสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาทางเลือกในการจัดบริการสาธารณะกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากยิ่งขึ้น พลเมืองต้องการแสดงความคิดเห็นหรือต้องการมีส่วนร่วมในบริการสาธารณะมากขึ้น ข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ ทำให้รัฐพยายามใช้ทรัพยากรที่สามารถหาได้เพื่อมาจัดบริการสาธารณะ เช่น ทรัพยากรจากผู้ให้บริการ ทรัพยากรของชุมชน บุคลากรภาครัฐเข้าใจและตระหนักว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ไม่ได้หากผู้รับบริการหรือประชาชนไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ให้ความช่วยเหลือ (Löffler, 2010) หรือหากจะเข้าใจให้ง่ายขึ้นอาจเปรียบเทียบกับสาเหตุที่ทำให้เกิดการร่วมผลิตกับการร่วมผลิตของภาคเอกชน กล่าวคือ การร่วมผลิตเกิดจาก 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Needs) การที่บุคคลใดเข้าร่วมผลิตเกิดจากการเข้าร่วมนั้นทำให้ราคาที่ต้องจ่ายลดลง 2) การร่วมผลิตเป็นการตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจ (Satisfaction of Psychological Needs) ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ ได้รับการยอมรับ เกิดความสุข 3) การเข้าร่วมผลิตนั้นมีประโยชน์ (Operational Implications) สินค้าและบริการสอดคล้องกับความชอบ การร่วมผลิตก่อให้เกิดประโยชน์ ได้ทักษะ ได้ความรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน และ 4) การร่วมผลิตต้องเหมาะสมกับลักษณะของผู้ใช้และสินค้าหรือบริการ (Product and Consumer Characteristics) โดยสินค้าและบริการได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้ให้บริการ เช่น เหมาะสมกับรสนิยม เพศ อายุ (Etgar, 2009)

ผู้ร่วมผลิตในการจัดบริการสาธารณะ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ได้แก่ (Pestoff, 2018)

- 1) ประชาชนในฐานะพลเมืองหรือผู้ให้บริการ (Citizen/ Users) มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมผลิต เช่น เป็นผู้เลือก แสดงความเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ให้บริการเพื่อให้บริการนั้นมีคุณภาพ บุคคลในกลุ่มนี้อาจรวมสมาชิกของครอบครัว อาสาสมัคร และ
- 2) ผู้มีส่วนร่วมมืออาชีพ (Professional Staff) ผู้ร่วมผลิตในกลุ่มนี้มีลักษณะเป็นหุ้นส่วนการทำงาน ทำหน้าที่ให้ความร่วมมือ ประสานงาน ต่อรองกัน ผู้ร่วมผลิตในกลุ่มนี้ เช่น ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐด้วยตนเอง ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการ/ชุมชนและเจ้าหน้าที่ พิจารณาได้โดยใช้วิธีการวางแผนและการส่งมอบ

บริการ ทำให้ได้ลักษณะของการร่วมผลิตเป็น 8 ลักษณะ คือ 1) เจ้าหน้าที่วางแผนและส่งมอบบริการ 2) ผู้ให้บริการ/ชุมชนร่วมวางแผนแต่ส่งมอบบริการโดยเจ้าหน้าที่ 3) เจ้าหน้าที่วางแผนแต่ส่งมอบบริการร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ/ชุมชนและเจ้าหน้าที่ 4) ผู้ให้บริการ/ชุมชนร่วมวางแผนและส่งมอบบริการร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ/ชุมชนและเจ้าหน้าที่ 5) ผู้ให้บริการ/ชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งมอบบริการร่วมกันโดยเจ้าหน้าที่ไม่เข้าร่วมวางแผนหรือหากเข้าร่วมก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น 6) วางแผนโดยเจ้าหน้าที่แต่ส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน 7) ผู้ให้บริการ/ชุมชนร่วมวางแผนและส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน และ 8) วางแผนและส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน (ดังแสดงในตารางที่ 1)

นอกจากนั้น ยังมีนักวิชาการแบ่งลักษณะการร่วมผลิต โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน ที่ต่อเนื่องระหว่างผู้ให้บริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการร่วมผลิต เช่น Osborne & Strokosch (2013) แบ่งการร่วมผลิตออกเป็น 1) Co-management หมายถึง การสร้างเครือข่ายและมีการมอบหมาย ความรับผิดชอบในการทำงาน 2) Co - governance หมายถึง การร่วมวางแผนและตัดสินใจ 3) Co-design หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การกำหนดประเด็นปัญหา การรวบรวมข้อมูล การหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาในการแก้ไขปัญหา 4) Co-deliver หมายถึงการดำเนินการส่งมอบบริการ 5) Co-assessment หมายถึง การประเมินผลร่วมกัน ในขณะที่ Löffler, E. (2009) แบ่งการร่วมผลิต ได้แก่ Co-design คือ การออกแบบซึ่งหมายถึง การวางแผน Co-decision making คือ การตัดสินใจและการ จัดสรรทรัพยากร Co-delivery of services คือ การส่งมอบบริการ รวมถึงบทบาทของอาสาสมัครในการ จัดบริการสาธารณะด้วย และ Co-evaluation of the service คือ การร่วมประเมินผล Nabatchi et al. (2017) แบ่งการร่วมผลิตออกเป็น Co-commission หมายถึง การระบุและจัดลำดับความสำคัญของการบริการ สาธารณะ ผลลัพธ์และผู้ให้บริการ ในขั้นตอนนี้ยังประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อยอีก 3 ขั้นตอน คือ Co-planning คือการวางแผนร่วมกัน Co-prioritization คือ การตัดสินใจในรูปแบบกรรมการ และ Co-financing คือ การระดมเงิน Co-design หมายถึง การออกแบบร่วมข้อมูลจากผู้ใช้และชุมชนประกอบการ ตัดสินใจ Co-deliver คือ การร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมภาครัฐและตัวแสดงอื่น ๆ ในการให้บริการสาธารณะ ในขั้นตอนนี้ยังประกอบด้วย Co-management คือการจัดการทรัพยากรสาธารณะร่วมกัน และ Co-performing คือ การหาผู้สนับสนุน เช่น ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร และ Co-assessment คือ การติดตาม หรือ Co-monitoring และประเมินผลการจัดบริการสาธารณะ หรือ Co-evaluation

มิติการวางแผน				
มิติการส่งมอบบริการ		วางแผนโดยเจ้าหน้าที่	ผู้ให้บริการ/ ชุมชนร่วมวางแผน	เจ้าหน้าที่ไม่ได้วางแผน
	การส่งมอบโดยเจ้าหน้าที่	1.เจ้าหน้าที่วางแผนและ ส่งมอบบริการ	2.ผู้ให้บริการ/ ชุมชนร่วม วางแผนแต่ส่งมอบบริการ โดยเจ้าหน้าที่	N/A
	การส่งมอบร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ/ชุมชน	3.เจ้าหน้าที่วางแผนแต่ส่งมอบบริการร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ/ชุมชนและเจ้าหน้าที่	4.ผู้ให้บริการ/ ชุมชนร่วมวางแผนและส่งมอบบริการร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการ/ชุมชนและเจ้าหน้าที่	5.ผู้ให้บริการ/ ชุมชนและเจ้าหน้าที่ส่งมอบบริการร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ไม่เข้าร่วมวางแผนหรือหากเข้าร่วมก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น
	การส่งมอบโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน	6.วางแผนโดยเจ้าหน้าที่แต่ส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน	7.ผู้ให้บริการ/ชุมชนร่วมวางแผนและส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน	8.วางแผนและส่งมอบบริการโดยผู้ให้บริการ/ชุมชน

ที่มา: Bovaird (2007)

งานวิจัยเกี่ยวกับการร่วมผลิตในการจัดบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

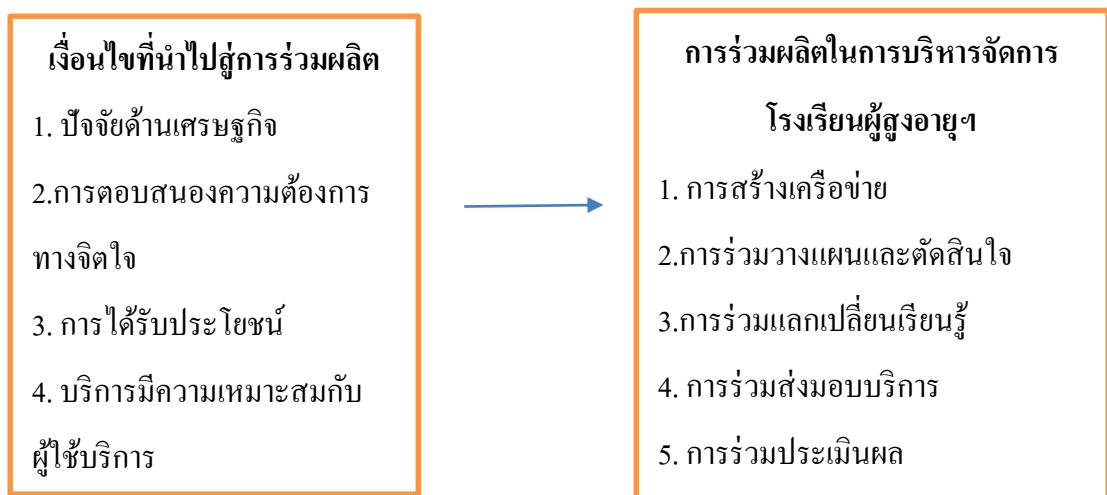
สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการร่วมผลิตในการจัดบริการสาธารณะของต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมผลิตในการจัดบริการสาธารณะให้กับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่นำแนวคิดการร่วมผลิตเรื่องการจัดบริการด้านสาธารณสุขโดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการร่วมผลิต เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและศึกษาเป็นรายกรณี เช่น ศึกษาการร่วมผลิตของผู้สูงอายุในการจัดบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุที่พักอาศัยที่บ้าน โดยสำรวจประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ด้วยเทคโนโลยีการช่วยเหลือและบริการดูแล โดยพบว่า

ผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จนั้นเกิดจากการร่วมผลิตทุกวัน โดยความพยายามของผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้ดูแลอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (เช่น ครอบครัวเพื่อนบ้าน) ทั้งนี้ผู้รับการดูแลและสมาชิกในครอบครัวสามารถปรับแต่งเทคโนโลยีการใช้ชีวิตที่ได้รับการช่วยเหลือตามความต้องการของแต่ละบุคคลได้ นอกจากนั้นการให้ความสำคัญกับผู้ดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งมีความตระหนักร่วมกันเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุในแต่ละวันทำให้สามารถทำหน้าที่ร่วมกันและประสานงานเมื่อเกิดปัญหาขึ้น (Procter et al., 2014) หรือการนำโซเซียลดีเมียมาช่วยในการร่วมผลิตเพื่อผู้สูงอายุ ประเด็นที่ศึกษา คือ ความเท่าเทียมกัน ความหลากหลายการเข้าถึงและการแลกเปลี่ยน ผลการศึกษาพบว่า โซเซียลมีเดียทำให้เกิดความเท่าเทียมกันระหว่างผู้สูงอายุทำให้เกิดความหลากหลายในการใช้ทำให้สามารถเข้าถึงประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Daneshvar et al., 2018)

สำหรับงานวิจัยของไทย พบงานวิจัยเกี่ยวกับการร่วมผลิตด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงรายและสงขลา โดยพบว่า ในการร่วมผลิตประสบความสำเร็จได้เนื่องจากร่วมมือของตัวแสดง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน และตัวผู้สูงอายุเอง ที่เข้าร่วมผลิตในการจัดบริการสาธารณะ (Dhirathiti, 2019)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ นำแนวคิดของ Etgar (2009) ที่ระบุว่า ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่นำไปสู่การร่วมผลิต คือ 1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Needs) 2) การร่วมผลิตเป็นการตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจ (Satisfaction of Psychological Needs) 3) การเข้าร่วมผลิตนั้นมีประโยชน์ (Operational Implications) และ 4) การร่วมผลิตต้องเหมาะสมกับลักษณะของผู้ใช้และสินค้าหรือบริการ (Product and Consumer Characteristics) ส่วนลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ใช้แนวคิดของ Osborne & Strokosch (2013) แบ่งการร่วมผลิตออกเป็น 1) Co-management การสร้างเครือข่ายและมีการมอบหมายความรับผิดชอบในการทำงาน 2) Co - governance การร่วมวางแผนและตัดสินใจ 3) Co-design การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) Co-deliver การดำเนินการส่งมอบบริการ 5) Co-assessment การประเมินผลร่วมกัน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กลุ่มอรุณอินสยาม ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง สำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขที่นำไปสู่การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่วนที่ 2 คือ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนมกราคม ถึงกรกฎาคม 2563 โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุขอเข้าสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาต ผู้วิจัยโทรศัพท์ประสานไปยังหน่วยงานดังกล่าว เมื่อเข้าไปในพื้นที่ ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพ แนะนำตัวต่อผู้ให้ข้อมูล ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีวิจัย เวลาที่ใช้ สิทธิที่จะไม่เข้าร่วมวิจัย รวมถึงความปลอดภัย การเก็บข้อมูลเป็นความลับ ไม่เปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ หากมีคำถามไม่สะดวกใจที่จะตอบสามารถยุติการให้สัมภาษณ์ได้ตลอดเวลา การให้สัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับความสะดวกเป็นสำคัญ ระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคลโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยให้ผู้ให้ข้อมูลระบุเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุและลักษณะการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ การสัมภาษณ์ดำเนินถึงสิทธิและมารยาทในการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ ทั้งนี้การให้สัมภาษณ์แต่ละรายใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 40 นาที ผู้วิจัยทำการแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูลพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูล ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งก่อนทำการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และเก็บข้อมูลจนกว่าข้อมูลจะ

อิมตัวจึงยุติการสัมภาษณ์ หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปตามความเป็นจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำอุปกรณบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายการเปิดฟัง ถอดคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ แล้วพิมพ์บันทึกข้อมูลเก็บไว้ ผู้วิจัยอ่านข้อมูลที่ได้อ่านหลายๆ ครั้ง เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งแล้ววิเคราะห์จัดแยกประเภทของข้อมูล ดึงข้อความหรือประโยคสำคัญตามเนื้อหาที่เกี่ยวกับเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุและลักษณะการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ แล้วนำข้อมูลที่ไปตรวจสอบความตรงกับผู้ให้ข้อมูลนั้นอีกครั้ง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาอ่านกับผู้ช่วยนักวิจัยและสรุปร่วมกันอีกครั้ง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เงื่อนไขที่นำไปสู่การร่วมผลิต

1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ การที่บุคคลใดเข้าร่วมผลิตเกิดจากการเข้าร่วมนั้นทำให้ราคาที่ต้องจ่ายลดลง กรณีการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุนั้น พบว่า มีผู้ร่วมผลิตหลักๆ อยู่ 3 ราย/หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนและกรรมการ และกลุ่มอรุณอินสยาม

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมเนื่องจากน้อมนำพระราชดำริ “บวร” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงตระหนักถึงพลังแห่งการเชื่อมประสานของศาสนาและวิถีชุมชน ที่จะช่วยในการพัฒนาและสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศได้ จึงได้ทรงมีแนวพระราชดำริการใช้พลังสามประสานหรือ ‘บวร’ อันเป็นคำที่ย่อมาจาก บ้าน (ชุมชน) วัด (ศาสนา) โรงเรียน (ราชการ) ขึ้น โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้น้อมนำแนวคิดของพระองค์มาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของสำนักงานฯ สำหรับผู้สูงอายุที่เป็นผู้อำนวยการหรือกรรมการโรงเรียนผู้สูงอายุ การเข้าร่วมร่วมผลิตในการบริหารจัดการนั้นถือเป็น “หัวใจ” ของการขับเคลื่อนงาน ทำให้ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน เป็นผู้มียุทธศาสตร์สำคัญในการประสานงานและรังสรรค์กิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ผลตอบแทนที่ได้จึงไม่ใช่เป็นเรื่องตัวเงิน ในส่วนของกลุ่มอรุณอินสยาม ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เกิดความเป็นพลเมืองในสังคมไทย และเป็นหน่วยงานจัดการความรู้และเชื่อมประสานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคมเพื่อร่วมสร้างสุขภาวะที่ดีขึ้นในประเทศไทย อีกทั้งส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของ

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

ประชาชน กลุ่มอรุณอินสยามเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนผู้สูงอายุในปี 2560 จนถึงปัจจุบัน บทบาทของกลุ่ม เช่น การพาแกนนำโรงเรียนและนักเรียนไปศึกษาดูงาน การเป็นวิทยากรกระบวนการ การดำเนินการของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อาจกล่าวได้ว่า การเข้าร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุของทั้ง 3 ราย/หน่วยงาน มิได้มีผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยตรง หากแต่การเข้าร่วมผลิตมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงอายุในชุมชน ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้

1.2 การตอบสนองความต้องการทางจิตใจ การร่วมผลิตเป็นการตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจ ทำให้ผู้เข้าร่วมสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ ได้รับการยอมรับ เกิดความสุข สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนและกรรมการโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการเกษียณอายุและผู้ประกอบการในพื้นที่ การเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากความต้องการทางจิตใจเป็นสำคัญ ทำให้ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกัน หากพิจารณาจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียน การเข้ามามีส่วนร่วมทำให้มีเครือข่ายมีความสุข ไม่เหงา รู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า

1.3 การเข้าร่วมผลิตนั้นมีประโยชน์ คือ สินค้าและบริการสอดคล้องกับความชอบ การร่วมผลิตก่อให้เกิดประโยชน์ ได้ทักษะ ได้ความรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ในกรณีโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยแกนนำโรงเรียน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และกลุ่มอรุณอินสยาม ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในเรื่องการจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาหรือเรื่องที่ยากรู้ การจัดรายวิชาในกลุ่มนี้จึงเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน โดยมีอาจารย์จากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และอาจารย์จากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นที่ปรึกษา ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกรรมการโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต

1.4 บริการที่ร่วมผลิตต้องเหมาะสมกับลักษณะของผู้ใช้ โดยหลักสูตรและกิจกรรมที่จัดให้กับผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียนมีความเหมาะสม โดยประกอบไปด้วยหลักสูตรที่เป็นวิชาบังคับที่จำเป็นต้องรู้เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับสิทธิที่พึงได้รับ วิชาเลือก และที่สำคัญคือวิชาที่เกิดจากความสนใจของผู้สูงอายุเอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีการพานักเรียนของโรงเรียนไปศึกษาดูงานเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับผู้สูงอายุในอีกทางหนึ่งด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้ใช้บริการคือผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียน

2. การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ

2.1 การสร้างเครือข่าย ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุเริ่มแรกเกิดจากความร่วมมือของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กลุ่มอรุณอินสยาม และศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เริ่มจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้น้อมนำแนวคิดของรัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการดำเนิน โครงการ

พัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของสำนักงานฯ สำนักงานฯ ทำหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานเครือข่าย สนับสนุนสถานที่การจัดกิจกรรม โดยสำนักงานฯ ได้สร้างเครือข่ายร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดย สสส. ทำหน้าที่สนับสนุนงบประมาณ งบประมาณที่สนับสนุนเป็นการ สนับสนุนค่าเดินทางของนักเรียนผู้สูงอายุ ค่าอาหารว่าง ค่าอุปกรณ์การเรียน ฯลฯ สำนักงานฯ ยังทำหน้าที่ ประสานกับกลุ่มอรุณอินสยาม ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานภายใต้ฐานคติของการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาให้เกิดความเป็นพลเมืองในสังคมไทย ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มอรุณอินสยาม ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นวิทยากรกระบวนการ

นอกจากผู้ร่วมผลิตดังได้กล่าวแล้ว สำนักงานฯ ยังมีที่ปรึกษาโรงเรียนคือ มูลนิธิสถาบันวิจัย พัฒนาผู้สูงอายุไทย คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน่วยงานทั้งสองช่วยเข้ามาจัดอบรม การเรียนรู้การจัดทำฐานข้อมูลและการดูแลผู้สูงอายุด้านสุขภาพกายและใจให้เจ้าหน้าที่และแกนนำชุมชน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจผู้สูงอายุและเกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้ คนในชุมชนไปศึกษาดูงานด้านผู้สูงอายุที่เทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี ทำให้หลายชุมชนจัดตั้ง กลุ่มผู้สูงอายุของตนเองขึ้นและวางแผนทำกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ต่อมาสำนักงานฯ ได้มีการลงพื้นที่เก็บ ข้อมูล 11 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในด้านความมั่นคงเรื่องที่อยู่อาศัย ให้เป็นชุมชนนำร่อง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุตามบริบท ที่แตกต่างกัน สำหรับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้กำหนดหลักสูตรภายใต้ แนวคิดหลัก 3 ประการของการจัดหลักสูตร คือ หลักสูตรที่ต้องรู้ ควรรู้ และอยากรู้

ทั้งนี้ เพื่อให้แต่ละชุมชนได้แลกเปลี่ยนทัศนะ และเกิดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน สำนักงานทรัพยากรฯ จึงสนับสนุนให้แต่ละชุมชนส่งผู้แทนมาร่วมกันจัดตั้งเครือข่าย ผู้สูงอายุฯ ที่ชื่อว่า “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง” และนำผู้แทนเครือข่ายฯ เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ สสส. และ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เครือข่ายฯ จึงเกิดความสนใจที่จะจัดตั้ง “โรงเรียนผู้สูงอายุ” เพื่อส่งเสริม ให้ผู้สูงวัยในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของตนเองและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 การร่วมวางแผนและตัดสินใจ ภายหลังการจัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง” (ประกอบด้วยชุมชนในเขตวังทองหลาง 9 ชุมชน และชุมชน ในเขตห้วยขวาง 2 ชุมชน รวมเป็น 11 ชุมชน) และตัดสินใจตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุแล้ว จึงมีการจัดตั้ง กรรมการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุเขต วังทองหลางและห้วยขวางนี้ มีอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนมาเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนั้นกรรมการจะมาจาก ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปและคนวัยทำงานอายุประมาณ 50 ปีอย่างละครึ่ง โดยสำนักงานทรัพยากรฯ ส่วน พระมหาภักดิ์ริย์ กลุ่มอรุณอินสยาม ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลาง

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

และเขตห้วยขวาง มีการประสานงานเป็นระยะ ๆ มีการประชุมเพื่อวางแผนการจัดทำหลักสูตรเป็นระยะๆ ทั้งการประชุมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยก่อนหน้านี้จะตัดสินใจกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะเรียน ได้มีการตัดสินใจร่วมกันกำหนดสถานที่เรียน ณ ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ “บวร” ซึ่งเป็นสถานที่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

2.3 การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายหลังการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในปี 2560 กลุ่มอรุณอินสยาม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะวิทยากรกระบวนการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน มีคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรและมีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวิทยากรและเจ้าของหลักสูตร ในที่สุดนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุ กรรมการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักสูตรของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในที่สุดได้หลักสูตรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตรที่ต้องรู้ เป็นวิชาบังคับ เป็นวิชาบังคับที่จำเป็นต่อผู้สูงวัย จะครอบคลุมทั้งเรื่องสิทธิของผู้สูงอายุ การดูแลสุขภาพทางกายภาพ เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารและยาและจิตใจ เช่น การจัดการความเครียด ฯลฯ 2) หลักสูตรที่ควรรู้ เปรียบเสมือนวิชาเลือก คือมีตัวเลือกให้ผู้สูงวัยเลือกเรียนวิชาส่วนใหญ่เป็นวิชาปรับตัวให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ และ 3) หลักสูตรที่อยากรู้ คือ วิชาอิสระ เป็นสิ่งที่ผู้สูงวัยสามารถเสนอได้ตามความสนใจ และปรึกษาหารือหาความเห็นชอบกันในหมู่เพื่อนร่วมชั้น เช่น การจัดการทรัพย์สินของผู้สูงอายุ หลักสูตรจะมีการจัดการเรียนการสอนรวม 16 ครั้งๆ ละ 5 ชั่วโมง เรียนเดือนละ 2 ครั้ง รวม 8 เดือน รวมทั้งมีวางแผนร่วมกันในการรับสมัครนักเรียนผู้สูงอายุ โดยได้เปิดรับสมัครผู้สูงวัยที่สนใจเข้าเรียนในหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ รุ่นที่ 1 ในช่วงเดือนเมษายน 2560 โดยมีชั้นเรียนทุกวันอาทิตย์ที่ 1 และ 3 ของเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2560 – เมษายน 2561 และกำหนดให้มีพิธีมอบประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนสูงวัยที่สำเร็จการศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ “บวร” เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2561 จนถึงปี 2563 โรงเรียนผู้สูงอายุจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สูงอายุในชุมชนไปแล้วรวมทั้งหมด 3 รุ่น

2.4 การร่วมส่งมอบบริการ ภายหลังการกำหนดหลักสูตรแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียน กรรมการกลุ่มอรุณอินสยาม และที่ปรึกษาโรงเรียน ร่วมกันกำหนดการรับสมัครนักเรียนผู้สูงอายุ โดยได้เปิดรับสมัครผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป สนใจเข้าเรียนในหลักสูตรการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ รุ่นที่ 1 ในช่วงเดือนเมษายน 2560 โดยมีชั้นเรียนทุกวันอาทิตย์ที่ 1 และ 3 ของเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2560 – เมษายน 2561 และกำหนดให้มีพิธีมอบประกาศนียบัตรให้แก่เรียนสูงวัยที่สำเร็จการศึกษา ณ ศูนย์ปฏิบัติการเรียนรู้ “บวร” เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2561 มีนักเรียนเข้าเรียนจำนวนประมาณรุ่นละ 30 คน ในหลักสูตรจะมีการเชิญวิทยากรมาจากเครือข่ายต่างๆ เช่น วิทยากรจากสำนักงานเขตวังทองหลาง อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุที่พึงได้รับตามกฎหมาย ฯลฯ จนถึงปี 2563 โรงเรียนผู้สูงอายุจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สูงอายุในชุมชนไปแล้วรวมทั้งหมด 3 รุ่น สำหรับในการจัดการเรียนการสอนรุ่นที่ 2 และ 3 ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.5 การร่วมประเมนผล ในการประเมนผลทำงานโรงเรียนผู้สูงอายุ มีลักษณะการประเมนผล 2 ลักษณะ คือ 1) การประเมนผลเมื่อการเรียนการสอนเสร็จสิ้น โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะประเมนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการถามตอบ เพื่อประเมินความจำ ความคล่องตัว ใหวพริบ ความเป็นผู้นำของนักเรียนผู้สูงอายุ 2) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องจากเป็นเจ้าของหลักสูตร จะประเมินอย่างเป็นทางการ โดยการประเมินผู้เรียน ผู้สอน กรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่เปิดโรงเรียนมีการประเมินโดยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไป 1 ครั้ง โดยมีข้อสังเกตเรื่องเนื้อหาที่ต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุมากขึ้น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป และอภิปรายผล

โรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการร่วมผลิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Etgar (2009) กล่าวคือ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการด้านจิตใจของผู้สูงอายุ กรรมการที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเห็นประโยชน์ของการเข้ามาร่วมบริหารจัดการนั้นมีประโยชน์กับทุกๆ ฝ่าย และการร่วมผลิตนั้นมีความเหมาะสมกับลักษณะของผู้สูงอายุ การเข้ามาร่วมบริหารจัดการของแต่ละฝ่ายนั้น แม้ว่าเหตุผลในการเข้ามาร่วมผลิตจะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เข้ามาบริหารจัดการเพื่อสนองพระราชดำริของรัชกาลที่ 9 กรรมการของเครือข่ายเข้ามาร่วมเพราะการจัดตั้งโรงเรียนเกิดประโยชน์ต่อครอบครัวของตนเองและชุมชน ตลอดจนการได้รับการยอมรับในสังคม กลุ่มอรุณอินสยาม เข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ที่กลุ่มกำหนดไว้ กล่าวคือการสนับสนุนให้เกิดความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นและช่วยตนเองได้ อย่างไรก็ตาม การเข้ามาร่วมผลิตนั้นมีเป้าหมายร่วมกันคือ การส่วนเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทำให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้สูงอายุในชุมชน

การร่วมผลิตในการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุนี้ มีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง สำนักงานเขตวังทองหลาง ในฐานะเป็นพลเมืองหรือผู้ใช้บริการ (Citizen/Users) ในขณะที่ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์สร้างเครือข่ายกับกลุ่มอรุณอินสยาม สำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยู่ในฐานะ ผู้มีส่วนร่วมมืออาชีพ (Professional Staff) (Pestoff, 2018) ลักษณะการร่วมผลิตของโรงเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของ Osborne & Strokosch (2013) ที่กล่าวถึงการร่วมผลิตในลักษณะกระบวนการ เริ่มจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์สร้างเครือข่ายกับกลุ่ม

ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ

อรุณอินสยาม ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง สำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อก่อตั้งโรงเรียน มีการมอบหมายความรับผิดชอบในการทำงาน เช่น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ทำหน้าที่ประสานงานหน่วยงานต่างๆ ให้สถานที่จัดตั้งโรงเรียน สนับสนุนงบประมาณ สำหรับสำนักงานเขตวังทองหลาง คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากร ในขณะที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดการเรื่องหลักสูตรและเป็นวิทยากร หน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมวางแผนและตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เรื่องการจัดการเรียนการสอน ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงประสบการณ์และกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Daneshvar et al., 2018) ทุกหน่วยงานร่วมกันส่งมอบบริการ ให้กับผู้สูงอายุในชุมชนและมีการติดตามและการประเมินผลการบริหารจัดการโดยใช้การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก ลักษณะการร่วมผลิตของโรงเรียนผู้สูงอายุนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bovaird (2007) (ช่องที่ 5 ตารางที่ 1) ที่ว่า ผู้ให้บริการ/ ชุมชน และเจ้าหน้าที่ส่งมอบบริการร่วมกัน โดยเจ้าหน้าที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมวางแผนหรือหากเข้ามามีส่วนร่วมก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยการบริหารจัดการเข้าใกล้การผลิตโดยผู้ให้บริการ/ ชุมชน โดยสมบูรณ์ คือ ผู้ให้บริการ/ ชุมชนวางแผนและส่งมอบบริการด้วยตนเอง (ช่องที่ 4 ตารางที่ 1) เนื่องจากโรงเรียนยังต้องพึ่งพาหลักสูตร งบประมาณและวิทยากรจากหน่วยงานอื่นๆ อยู่

การวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยมีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ริเริ่มนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะการจัดบริการสาธารณะภาครัฐ ซึ่งเดิมให้ความสำคัญกับสายการบังคับบัญชาหรือการจัดจ้างเอกชน ดำเนินการมาสู่การบริหารจัดการบนความไว้วางใจและการชักชวนให้หน่วยงานที่มีอุดมการณ์เดียวกันมาร่วมกันทำงานได้ง่ายขึ้น (Contracting and Hierarchy to Trust and Persuasion) การทำงานเป็นหุ้นส่วนในลักษณะเครือข่าย เป็นการจ้องการแบบไร้ขอบเขต อย่างไรก็ดีตาม อย่างไรก็ดีตาม โรงเรียนผู้สูงอายุยังไม่สามารถช่วยตนเองเนื่องจากปัญหาเรื่องงบประมาณแม้ว่าจะมีผู้อำนวยการโรงเรียนและมีเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีประสบการณ์ก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุยังคงมีปัญหาเรื่องงบประมาณหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มอรุณอินสยาม ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองและการมีส่วนร่วมของชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ ควรผลักดันให้ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ 11 ชุมชน เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง จัดตั้งเป็นองค์การสาธารณประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 หรือจดทะเบียนเป็นชมรมผู้สูงอายุกับสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย เพื่อให้สามารถเสนอโครงการรับเงินอุดหนุนจากหน่วยงานต่างๆ ได้ โดยกลุ่มอรุณอินสยามควรจัดให้มีการอบรมการเขียนโครงการขอรับเงินสนับสนุนให้กับกรรมการของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ฯ นอกจากนั้น

โรงเรียนผู้สูงอายุควรจัดโครงการฝึกอาชีพที่เหมาะสมให้กับนักเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งทำกิจกรรมนอกห้องเรียนควบคู่กันไป เช่น การเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่ติดบ้าน ติดเตียง ทำหน้าที่นำข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนและเครือข่ายแจ้งแก่ผู้สูงอายุในชุมชน ชักชวนผู้สูงอายุเข้ามาเป็นนักเรียน เพราะจะทำให้ได้ความรู้ไว้ดูแลตัวเอง มีความจำที่ดีขึ้น ได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับคนอื่น เมื่อลูกหลานไม่อยู่บ้านเหลือแต่ผู้สูงอายุในชุมชน ผู้สูงอายุก็สามารถช่วยดูแลกันและกันได้ ในที่สุดจะนำไปสู่ชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). ภาพรวมสถานการณ์ผู้สูงอายุ. ม.ป.ป.
- กระทรวงการคลัง. (2561). ปี 2573 จะมีผู้สูงอายุมากกว่า 1 ใน 4 ของประชากร ตั้งงบประมาณดูแลและหลัก 3 แสนล้าน!. วันที่ค้นข้อมูล 29 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_111363
- ปิยากร หวังมหาพร. (2559). บทบาทอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน: การเปลี่ยนแปลงจากการปกครองสู่การบริหารปกครองสาธารณะ. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย, 8(2), 33-58.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2561). TDR1 เผย 15 ปีข้างหน้า รายจ่าย สุขภาพ คนไทยพุ่ง 1.8 ล้านล้านบาท... หายนะสุขภาพที่ประเทศต้องแบกรับ. วันที่ค้นข้อมูล 29 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.salika.co>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2555). โครงการวิจัยการประมาณการงบประมาณสำหรับผู้สูงอายุและแหล่งที่มาของเงิน. วันที่ค้นข้อมูล 29 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก www.tdri.or.th
- สำนักงบประมาณ. (2560). งบอัมสังคมสูงวัยพุ่ง อีก 20 ปี เลียด 5 แสนล้าน. วันที่ค้นข้อมูล 29 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/content/210038>
- โรงเรียนผู้สูงอายุ เสริมพลังวัยเกษียณช่วยตนเอง. (2561). วันที่ค้นข้อมูล 26 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://naewna.com/likesara/317964>
- วรนาถ พรหมสวรและคณะ. (2559). โรงเรียนผู้สูงอายุมุมมองตามบริบทชุมชนท้องถิ่น สุรินทร์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “ราชชมงคลสุรินทร์วิชาการ ครั้งที่ 8” “วิจัยเพื่อประเทศไทย 4.0” มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์. เมื่อ 22-23 ธันวาคม 2559, หน้า 115-127.
- สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2559). กทม. เผยอีก 2 ปี ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น. วันที่ค้นข้อมูล 30 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก www.bangkokbiznews.com

- Bovaird, T. (2007). Beyond Engagement and Participation: User and Community Coproduction of Public Services. *Public Administration Review*, 67(5), 846-860.
- Bureau of Health, Bangkok Metropolitan. (2016). *Bangkok Revealed Another 2 Years, More Elderly*. Retrieved March 30, 2020, from www.bangkokbiznews.com
- Bureau of Budget. (2017). The Budget for Carrying Older Society is Rising for Another 20 Years, Close to 5 Billion. Retrieved March 29, 2020, from <https://www.thansettakij.com/content/210038>
- Daneshvar et al. (2018). How Can Social Media Lead to Co-Production (Co-Delivery) of New Services for the Elderly Population? A Qualitative Study. *JMIR Hum Factors*, 5(1), e5.
- Department of Elderly Affairs. (2020). *Overview of the Situation of the Elderly*. n.p.
- Elderly School Empower Retirement to Help Oneself*. (2018). Retrieved March 26, 2020, from <http://naewna.com/likesara/317964>
- Etgar, M. (2009). *Ways of Engaging Consumers in Co-production*. Retrieved April 1, 2020, from <https://timreview.ca/article/307>
- Joshi, A., & Moore, M. (2003). *Institutionalised Co-Production: Unorthodox Public Service Delivery in Challenging Environments*. Institute of Development Studies, Research Summary No. 18. Retrieved July 19, 2007, from <http://www.ids.ac.uk/gdr/cfs/drpubs/summaries/summary%2018-MooreJoshi-InstiCoprod.pdf>
- Löffler, E. (2009). A Future Research Agenda for Co-production: Overview Paper. In *Local Authorities & Research Councils' Initiative (2010) Co-production: A series of commissioned reports*, Swindon: Research Councils UK.
- Löffler, E. (2010). Why Co-production is an Important Topic for Local Government. In *Paper for Local Authorities and Research Council' Initiative Governance International*. Retrieved April 1, 2020, from elke.loeffler@govint.org
- Ministry of Finance. (2018). *By 2030, More Than 1 in 4 of the Elderly Will Set a Budget to Take Care of Over 3 Billion!*. Retrieved March 19, 2020, from https://www.matichonweekly.com/column/article_111363
- Nabatchi, T., Sancino, A., & Sicilia, M. (2017). Varieties of Participation in Public Services: The Who, When, and What of Coproduction. *Public Administration Review*, 77(5).
- Nopraenue Sajjarax Dhirathiti. (2019). Co-production and the Provision of Lifelong Learning Policy for Elderly People in Thailand. *Public Management Review*, 21(7), 1011-1028.

CHAPTER 7

- Osborne, S. P.; Strokosch, K. (2013). "It takes Two to Tango? Understanding the Co-production of Public Services by Integrating the Services Management and Public Administration Perspectives: It takes Two to Tango?". *British Journal of Management*, 24, S31–S47.
- Ostrom, E. (1996). Crossing the Great Divide: Coproduction, Synergy and Development. *World Development*. 24(6), 1073 – 1087.
- Pestoff, V. (2018). Co-production at the Crossroads of Public Administration Regimes. In Brandsen, T (Ed). *Co-Production and Co-Creation: Engaging Citizens in Public Services*. New York: Routledge.
- Promsuan, W. et al. (2016). Seniors School a Local Community Context Surin. In *National Academic Conference "Rajamangala University of Technology Surin 8th" "Research for Thailand 4.0" Rajamangala University of Technology Isan Surin Campus*. On 22-23 December 2016. Page 115-127.
- Procter et al. (2014). The Day-to-Day Co-Production of Ageing in Place. *Comput Support Coop Work*, 23(3), 245–267.
- Ramirez, R. (1999). Value Co-Production: Intellectual Origins and Implications for Practice and Research. *Strategic Management Journal*, 20(1), 49-65.
- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2018). *TDRI Revealed that in the Next 15 Years, Thai Health Expenditure Will Rise 1.8 Trillion Baht ... the Health Disaster that the Country Has to Bear*. Retrieved March 29, 2020, from <https://www.salika.co>
- Thailand Development Research Institute Foundation (TDI). (2012). *Research Project, Budget Estimation for the Elderly and the Source of Money*. Retrieved March 19, 2020, from www.tdri.or.th
- Whangmahaporn, P. 2016. Role of Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers: Transforming from Government to Public Governance. *Journal of Politics, Administration and Law*, 8(2), 33-58.